

gással élt, az a váltóbirtokos csődöt kérő hitelező ellenében csak két módon mentheti magát;

a) igazolja, hogy a vitás követelést járulékaival együtt bírói letétbe helyezte, avagy a hitelező követelését más megfelelő módon biztosította;

b) ha az általa előterjesztett adatokkal igazolja, hogy a váltó elleni kifogása oly alapos, hogy a fizetési meghagyás hatályon kívül helyezése valószínűnek mutatkozik.

Az a) esetben a csődhitelező a Cs. T. 84. §. első bekezdése értelmében való biztosításhoz jutott s így már ez okból is jogos, hogy várja be, amíg a váltóper eldőlt; a b) esetben pedig az adósra hárul a feladat, hogy előterjesztett kifogásával a csődbírót meggyőzze arról, hogy a váltóperben a hitelező követelését el fogják utasítani. Per analogiam megemlítjük a Pp. 572. §-át, amikor a perújítási keresetnek, továbbá a Pp. 768. §-át, amikor a választott bíróság ítéletének érvénytelenítése iránti keresetnek valószínű sikerét kell a per bírója előtt *prima facie* igazolni avégből, hogy a megtámadott ítélet alapján elrendelt végrehajtást fel függeszse.

Kétségtelen, hogy a különböző dilatorius jellegű kifogásokkal az adós ehelyütt egyáltalán nem boldogulhat, de oly kifogásokkal sem, amelyet csak körülményes, pláne tanubizonyítással tudna igazolni. Leginkább az u. n. váltójogi feltétlen kifogásokkal élhet (váltókéesség hiánya, a váltó kellékhányossága, hamis vagy hamisított volta, a váltóbirtokos váltói legitimációjának hiánya, a váltójog elévülése vagy megszűnése), míg a mindenkori váltóbirtokossal szemben érvényesíthető feltételes kifogások közül azok, amelyek az alapügyletből származó differenciákon alapulnak, csak a legliquidabb igazoltság esetén döntenek meg a hitelező csődkerő alanyi jogosultságát.

A váltó szigorú fizetési ígéret s a váltóbirtokos elvileg kellőképpen igazoltnak tekintendő a csődkerésre — ha tehát az adós a csődbíróság előtt az ilyen hitelezőnek jogosultságát kétségbe akarja vonni, vagy kellően biztosítsa őt, avagy legyen elkészülve arra, hogy a tárgyi feltételek fennforgása esetén csak akkor kerülheti ki a csődöt, ha a váltóval szemben a legeklatánsabb kifogással tud szembeszállni. *Dr. Fränkel Pál.*

Anyagi igazság és formai kötöttség. Az Ügyvédek Lapja 1925. október 15-i számában Dr. Fuchs Lajos nehezményezi, hogy a Kuria egy konkrét ügyben bár a feloldó végzésében csak egy határozott tény kivizsgálása végett oldotta fel a felebbezési bíróság ítéletét, mikor a bizonyítás felvétele után az ügy újból felkerült, a feloldó végzésben elfoglalt álláspontját megváltoztatva, érdemben eltérő ítéletet hozott. Ebben a cikk-író a bíróság tekintélyének és a jogbiztonságnak szempontjából káros jelenséget lát. A konkrét esetben a tanubizonyítás során, amely csak határozott ténykörülmeny megállapítása céljából vétetett fel, a tanuk vallomásából mellesleg kiderült, hogy a felebbezési bíróság által már felderített és a Kuria által nem érintett tényállás helytelen. Nézetem szerint a bíróság tekintélyének jobban ártott volna, ha pusztán formai okokból, bár az iratok előtte feküdtek újból, az anyagi igazság előtt szemet hunyva helytelen tényállás alapján hozott volna ítéletet.

A perrendtartás szabályai nagyrészt az anyagi igazság kiderítésére szolgáló ökonomikus szabályok. A vitának azonban egyszer véget kell vetni, ezt a célt éri el a jog az anyagi elévülés és jogerő intézményével,

a perjog a pervezetési, a jogorvoslatokat korlátozó, a jogkérdésre szorító stb. rendelkezésével. Mindezen szabályok azonban egy magasabb elv megszorító magyarázatán belül érvényesülhetnek csak, amelyik elv így fogalmazható: ha azonban az ügy ugysis a bíróság előtt van és munkatöbblet nélkül az anyagi igazságnak jobban megfelelő ítélet hozható, lehetőleg az anyagi igazságnak tegyünk eleget. A mi polgári perrendtartásunk is ebből indult ki, mikor a felülvizsgálat körét a jogsértéseken felül a nyilván helytelen ténybeli következtetésekre és az iratellenességre is kiterjesztette, mert ha az iratok alapján a tényállás helyesbíthető, akkor nem célszerű azt megakadályozni csak azért, mert a felülvizsgálat elvileg csak a jogkérdésben perorvoslat. Ugyancsak ezt a magasabb elvet tartja szem előtt a német Reichsgericht, mikor a valorizációs különbözeti keresetnél az alapperbeli ítélet jogerejét a jogalap szempontjából nem veszi figyelembe akkor, mikor a régi alapper idején alperesnek a kereseti összeg olyan csekély volt akkori vagyoni viszonyainál fogva, hogy erélyesebb védekezést nem tartott szükségesnek, míg a valorizációs különbözet ma neki jelentékeny megterhelés és így meg kell neki adni a módot arra, hogy a jogalap tekintetében is újból és alaposabban védekezhessen. Végül még egy példát akarok felhozni, amire vonatkozólag döntést nem ismerek. Szerény nézetem szerint ugyanis, bár az alperes beismerése kizárja a beismert tényre nézve a további bizonyítás felvételét, ha egyéb kapcsolatos tényekre elrendelt bizonyítás során az okiratokból és a tanuk vallomásából kiderül a beismert tény valótlanúsága, a bíróság a beismert tényt nem fogja ítélete alapjául venni, hanem az anyagilag való tényt, hacsak alperes beismerésében elismerés nem foglaltatik, elismerése egy jognak, melynek megalapozója a beismert tény.

Fenti álláspont természetesen nem jelenti azt, hogy ugyanazon bíróságnak a jogkérdésben való véleményváltozását ugyanazon per folyamán helyesnek tartanám.

Sz—i.

Előleg valorizációja. A restitúciós követelések a valorizációs gyakorlat kezdő időszakában kedvezményes elbánásban részesültek azon az alapon, hogy aki valamit téríteni tartozik, az ugyanazon értékben tartozik azt visszaszolgáltatni, mint ahogy kapta. Így az ügylet hatálytalansága, vagy nem teljesítése esetén az előleget a bírósági gyakorlat eltérőleg az uralkodó vétkeességi elmélettől az előleg megkapása napjától 100 % -ban valorizálta vétkeességre való tekintet nélkül. Pedig a restitúciós követeléseknek e kedvezményes elbírálására semmiféle elvi alap nincs. Minden szolgáltatás csak akkor van teljesítve, ha ugyanazon értékben szolgáltatják, mint ahogy eredetileg kikötve volt, ha pedig a korona egyenlő korona merev álláspontjára helyezkedünk, akkor az előleg is vissza van térítve, ha a jogosult ugyanazon összegű névleges koronát kap vissza. E tekintetben teljesen helyes tehát a Kuria újabb gyakorlata, mely a restitúciós követeléseket is az általános elvek szerinti mértékben valorizálja:

„Ami már most az ügylet hatálytalansága folytán felperesnek visszajáró előleg valorizációját illeti . . . a pénz értékének romlása nem róható a maga egészében alperesre, hanem azt felperes is viselni tartozik és pedig annál is inkább, mert közismert dolog, hogy rendszerint a hitelező sem volt abban a helyzetben, hogy követelését még ha idején megkapta volna is, annak teljes értékében való fennmaradását megóvhatta volna.“ (P. IV. 6525/924.)

Ellenben helytelen az előlegkövetelés valorizációjának fordulópontjával a visszafizetési kötelezettség beálltának napját venni. Ez az álláspont visszaesés abba a helytelen teoriába, mely a valorizációt a késedelemmel és a vétkeességgel kapcsolja össze:

„A vételéreelőleget az eladó rendszerint abban az értékben tartozik visszaadni, amellyel az a visszaszolgáltatási kötelezettség beálltakor birt, kivéve, ha az ügylet kizárólag az eladó hibájából nem ment teljesedésbe.“ (Kuria P. VII. 3105/925.)

Sz—i.